

PRAWO KONSTYTUCYJNE

SEMESTR LETNI 2017/2018

mgr Anna Kuchciak

art. 10 Konstytucji RP

zob. np.: orzeczenie
TK z 9 listopada
1993 r., sygn. K
11/93

Rozdział VIII Konstytucji RP SĄDY I TRYBUNAŁY

art. 173 Konstytucji RP
Sądy i Trybunały są władzą odrębną i niezależną od innych władz

WŁADZA SĄDOWNICZA

WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

art. 10 ust. 2 Konstytucji RP
*Władzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a **władzę sądowniczą** sądy i trybunały*

art. 175 ust. 1 Konstytucji RP
***Wymiar sprawiedliwości** w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe.*

KONSTITUCYJNE ZASADY WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

ZASADA NIEZAWISŁOŚCI SĘDZIOWSKIEJ

art. 178 Konstytucji RP

+ art. 10 Konstytucji RP

elementy

- bezstronność w stosunku do uczestników postępowania,
- niezależność wobec organów pozasądowych,
- samodzielność sędziego wobec władz i innych organów sądowych,
- niezależność od wpływu czynników politycznych,
- wewnętrzna niezależność sędziego; na podst. wyroku TK z 24 czerwca 1998 r., K 3/98

zob. także: orzeczenie TK z 24 października 2007 r., SK 7/06

Prezydent RP

powołuje na czas nieoznaczony

na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa

(na podst. art. 179 Konstytucji RP)

sędziów

+ art. 144
ust. 3 pkt 17
Konstytucji RP

w y m o g i dla kandydatów na sędziów sądów i trybunałów, m.in.:

- art. 61 - 64 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j.: Dz. U. z 2018 r., poz. 23);
- art. 22 i 22a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych (t.j. z 2017 r., poz. 2243 ze zm.);
- art. 30 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 23 ze zm.);
- art. 6 i 7 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (t.j. z 2017 r., poz. 2188 ze zm.)

ZASADA NIEZALEŻNOŚCI SĄDÓW

art. 173 Konstytucji RP

+ art. 10 Konstytucji RP

zob. materiały z semestru zimowego (zasada podziału władzy)

ZASADA JEDNOLITOŚCI SĄDÓW

art. 174 Konstytucji RP

+ art. 175 Konstytucji RP

+ m.in. art. 178 ust. 1 Konstytucji RP

wydawanie wyroków w imieniu RP

ZASADA DWUINSTANCYJNOŚCI POSTĘPOWANIA SĄDOWEGO

art. 176 Konstytucji RP

+ art. 78 Konstytucji RP

art. 176 ust. 1 Konstytucji RP

Postępowanie sądowe jest **co najmniej** dwuinstancyjne.

minimalny wymóg

Każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarżania określa ustawa.

KONSTITUCYJNE ZASADY WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

ZASADA UDZIAŁU OBYWATELI W SPRAWOWANIU WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI → art. 182 Konstytucji RP

ŁAWNICY

art. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych
§ 1. *W sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości obywatele biorą udział przez uczestnictwo ławników w rozpoznawaniu spraw przed sądami w pierwszej instancji, chyba że ustawy stanowią inaczej.*
§ 2. *Przy rozstrzyganiu spraw ławnicy mają równe prawa z sędziami i asesorami sądowymi.*

R A D A G M I N Y → Ł A W N I C Y DO SĄDÓW REJONOWYCH I DO SĄDÓW OKRĘGOWYCH

art. 158 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych

§ 1. *Ławnikiem może być wybrany ten, kto:*

- 1) *posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;*
- 2) *jest nieskazitelnego charakteru;*
- 3) **ukończył 30 lat;**
- 4) *jest zatrudniony, prowadzi działalność gospodarczą lub mieszka w miejscu kandydowania co najmniej od roku;*
- 5) **nie przekroczył 70 lat;**
- 6) *jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków ławnika;*
- 7) *posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe.*

(na podst. art.160 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.
Prawo o ustroju sądów powszechnych)

↓
4-letnia kadencja (zob. art. art.165 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych)

ZASADA NADZORU JUDYKACYJNEGO SĄDU NAJWYŻSZEGO → art. 183 ust. 1 Konstytucji RP

jednolitość orzecnictwa sądów

Sąd Najwyższy sprawuje nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania.

art. 7 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych

Nadzór nad działalnością sądów w zakresie orzekania sprawuje Sąd Najwyższy, w trybie określonym ustawami.

SĄD NAJWYŻSZY →

ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r.
o Sądzie Najwyższym
(Dz.U. z 2018 r., poz. 23 ze zm.);

SĄD NAJWYŻSZY

**TRYBUNAŁ
STANU**

**S
Ą
D
Y**

**SĄDY
APELACYJNE**

**P
O
W
S
Z
E
C
H
N
E**

**SĄDY
OKRĘGOWE**

SĄDY REJONOWE

**S
Ą
D
Y**

**WOJSKOWE
SĄDY OKRĘGOWE**

**W
O
J
S
K
O
W
E**

**WOJSKOWE
SĄDY
GARNIZONOWE**

**S
Ą
D
Y**

**NACZELNY
SĄD ADMINISTRACYJNY**

**A
D
M
I
N
I
S
T
R
A
C
Y
J
N
E**

**WOJEWÓDZKIE
SĄDY
ADMINISTRACYJNE**

**TRYBUNAŁ
KONSTYTUCYJNY**

SĄDY POWSZECHNE

TRÓJSZCZEBLOWA STRUKTURA

SĄDY APELACYJNE

SĄDY OKRĘGOWE

SĄDY REJONOWE

art. 177 Konstytucji RP

**zasada
domniemania
kompetencyjnego
(właściwość generalna)**

art. 1 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych
Sądy powszechne **sprawują wymiar sprawiedliwości w zakresie nienależącym do sądów administracyjnych, sądów wojskowych oraz Sądu Najwyższego.**

Minister
Sprawiedliwości

po zasięgnięciu opinii
Krajowej Rady Sądownictwa

tworzy i znosi sądy
oraz
ustala ich siedziby
i obszary właściwości

w drodze
r o z p o r z ą d z e ń

(na podst. art.20ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.
Prawo o ustroju sądów powszechnych)

Sąd rejonowy dzieli się na **wydziały**:

- cywilny,
- karny.

W sądzie rejonowym m o ż e zostać utworzony wydział:

- rodzinny i nieletnich,
- pracy, ubezpieczeń społecznych albo pracy i ubezpieczeń społecznych,
- gospodarczy,
- ksiąg wieczystych,
- (egzekucyjny – 01.01.2019 r.)

Sąd okręgowy dzieli się na **wydziały**:

- cywilny,
- karny .

W sądzie okręgowym m o ż e zostać utworzony wydział:

- pracy, ubezpieczeń społecznych albo pracy i ubezpieczeń społecznych
- gospodarczy,
- kontrolni danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych.

Sąd apelacyjny dzieli się na **wydziały**:

- cywilny,
- karny,
- pracy i ubezpieczeń społecznych.

(na podst. art.12 §1 i §1a ., art.16 §1 i §4a i art.18 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.
Prawo o ustroju sądów powszechnych)

Organy (na podst. art. 21 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych)

- **w sądzie rejonowym**: prezes sądu i dyrektor sądu (z zastrz. art. 21a § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych),
- **w sądzie okręgowym/apelacyjnym**: prezes sądu, kolegium sądu i dyrektor sądu.

Prezentacja została przygotowana na podstawie:

- Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: komentarz*, Warszawa 2012 r.;
- Banaszak B., *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2015 r.;
- Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne: zarys wykładu*, Warszawa 2016 r.;
- Jabłoński M., Jarosz-Żukowska S., *Prawo konstytucyjne w formie pytań i odpowiedzi*, Wrocław 2003 r.